עין משפט נר מצוה

ג"ו א מיי' פ"ח מהל' בית הבחירה הלכה ט סמג לאוין רל:

ג"ז ב [השמיט הרמב"ם ומצאתי שהמ"ל פ"ט מה"ל כלי המקדש דין ו' תמה על זה]:

תורה אור השלם

1. וְהִנֵּה גַם צָדוֹק וְכָל הַלְוִיִּם אִתּוֹ נֹשְׂאִים אֶת אֲרוֹן בְּרִית הָאֱלֹהִים וַיַּצִּקוּ אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיַּעַל אֶבְיָתָר עַד תֹּם כָּל הָעָם לַעֲבוֹר מִן הָעִיר:
שמואל ב טו כד

2. וַיְהִי לִדְרֹשׁ אֱלֹהִים בִּימֵי זְכַרְיָהוּ הַמֵּבִין בִּרְאֹת הָאֱלֹהִים וּבִימֵי דָּרְשׁוֹ אֶת יְיָ הִצְלִיחוֹ הָאֱלֹהִים:
דברי הימים ב כו ה

3. וַיֹּאמֶר הַתִּרְשָׁתָא לָהֶם אֲשֶׁר לֹא יֹאכְלוּ מִקֹּדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים עַד עֲמֹד כֹּהֵן לְאוּרִים וּלְתֻמִּים:
עזרא ב סג

4. וְהַבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה וּמַקָּבוֹת וְהַגַּרְזֶן כָּל כְּלִי בַרְזֶל לֹא נִשְׁמַע בַּבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ:
מלכים א ו ז

5. כָּל אֵלֶּה אֲבָנִים יְקָרֹת כְּמִדֹּת גָּזִית מְגֹרָרוֹת בַּמְּגֵרָה מִבַּיִת וּמִחוּץ וּמִמַּסָּד עַד הַטְּפָחוֹת וּמִחוּץ עַד הֶחָצֵר הַגְּדוֹלָה:
מלכים א ז ט

6. מַעֲשֵׂה חָרַשׁ אֶבֶן פִּתּוּחֵי חֹתָם תְּפַתַּח אֶת שְׁתֵּי הָאֲבָנִים עַל שְׁמֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֻסַבֹּת מִשְׁבְּצוֹת זָהָב תַּעֲשֶׂה אֹתָם:
שמות כח יא

7. וְהַטּוּר הָרְבִיעִי תַּרְשִׁישׁ שֹׁהַם וְיָשְׁפֵה מֻסַבֹּת מִשְׁבְּצוֹת זָהָב בְּמִלֻּאֹתָם:
שמות לט יג

8. זִיף וָטֶלֶם וּבְעָלוֹת:
יהושע טו כד

9. בְּבֹא הַזִּיפִים וַיֹּאמְרוּ לְשָׁאוּל הֲלֹא דָוִד מִסְתַּתֵּר עִמָּנוּ:
תהלים נד ב

10. כִּי מִי בַז לְיוֹם קְטַנּוֹת וְשָׂמְחוּ וְרָאוּ אֶת הָאֶבֶן הַבְּדִיל בְּיַד זְרֻבָּבֶל שִׁבְעָה אֵלֶּה עֵינֵי יְיָ הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ:
זכריה ד י

הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה לבלי חק וירד הדרה והמונה ושאונה ועלז בה: משמתו נביאים הראשונים: מאן נביאים הראשונים אמר רב הונא זה [א]דוד ושמואל ושלמה רב נחמן אמר בימי דוד זימנין סליק וזימנין לא סליק [ב]שהרי שאל צדוק ועלתה לו שאל אביתר ולא עלתה לו שנאמר [1]ויעל אביתר מתיב רבה בר שמואל [2]ויהי לדרוש אלהים (א) כל ימי זכריה המבין בראות אלהים מאי לאו באורים ותומים לא בנביאים ת"ש משחרב בהמ"ק ראשון בטלו ערי מגרש ופסקו אורים ותומים ופסק מלך מבית דוד ואם לחשך אדם לומר [3]ויאמר התרשתא להם אשר לא יאכלו מקדש הקדשים עד עמוד כהן לאורים ותומים [אמור לו] כאדם שאומר לחבירו עד שיחיו מתים ויבא משיח בן דוד אלא אמר רב נחמן בר יצחק מאן נביאים הראשונים לאפוקי מתני זכריה ומלאכי דאחרונים נינהו דת"ר [ג]משמתו חגי זכריה ומלאכי נסתלקה רוח הקודש מישראל ואע"פ כן היו משתמשים בבת קול שפעם אחת היו מסובין בעליית בית גוריא ביריחו נתנה עליהן בת קול מן השמים ואמרה יש בכם אדם אחד שראוי שתשרה שכינה עליו אלא שאין דורו ראוי לכך נתנו עיניהם בהלל הזקן וכשמת הספידוהו הי חסיד הי עניו תלמידו של עזרא ושוב פעם אחרת היו מסובין בעלייה ביבנה נתנה להן בת קול מן השמים ואמרה להן יש בכם אדם א' שראוי שתשרה שכינה עליו אלא שאין דורו זכאין לכך נתנו עיניהם בשמואל הקטן וכשמת הספידוהו הי עניו הי חסיד תלמידו של הלל ואף הוא אמר בשעת מיתתו שמעון וישמעאל לחרבא וחברוהי לקטלא ושאר עמא לביזא ועקן סגיאין עתידין למיתי על עמא ואף על ר' יהודה בן בבא בקשו לומר הי חסיד הי עניו אלא שנטרפה שעה שאין מספידין על הרוגי מלכות: משחרב בהמ"ק בטל השמיר כו': ת"ר [ד]שמיר שבו בנה שלמה את בהמ"ק שנא' [4]והבית בהבנותו אבן שלמה מסע נבנה הדברים ככתבן דברי ר' יהודה אמר לו ר' נחמיה וכי אפשר לומר כן והלא כבר נאמר [5]כל אלה אבנים יקרות וגו' מגוררות במגרה אם כן מה ת"ל לא נשמע בבית בהבנותו [ה]שהיה מתקן מבחוץ ומכניס מבפנים אמר רבי נראין דברי רבי יהודה [ו]באבני מקדש ודברי ר' נחמיה באבני ביתו ור' נחמיה שמיר למאי אתא מיבעי ליה לכדתניא [ז]אבנים הללו אין כותבין אותן בדיו משום שנאמר [6]פתוחי חותם ואין מסרטין עליהם באיזמל משום שנאמר [7]במלואותם אלא כותב עליהם בדיו ומראה להן שמיר מבחוץ והן נבקעות מאליהן כתאינה זו שנבקעת בימות החמה ואינה חסירה כלום וכבקעה זו שנבקעת בימות הגשמים ואינה חסירה כלום ת"ר [ח]שמיר זה ברייתו כשעורה ומששת ימי בראשית נברא ואין כל דבר קשה יכול לעמוד בפניו במה משמרין אותו כורכין אותו בספוגין של צמר ומניחין אותו [ט]באיטני של אבר מליאה סובי שעורין אמר רבי אמי [י]משחרב מקדש ראשון בטלה שירא פרנדא וזכוכית לבנה תניא נמי הכי משחרב מקדש ראשון [כ]בטלה שירא פרנדא וזכוכית לבנה ורכב ברזל וי"א אף יין קרוש הבא משניר הדומה כעיגולי דבילה: ונופת צופים: מאי נופת צופים אמר רב סולת שצפה על גבי נפה ודומה לעיסה שנילושה בדבש ושמן ולוי אמר שתי ככרות הנדבקות בתנור ותופחות ובאות עד שמגיעות זו לזו ורבי יהושע בן לוי אמר זה דבש הבא מן [ל]הציפיא מאי משמע כדמתרגם [מ]רב ששת כמא דנתזן דבריאתה ושייטן ברומי עלמא ומתיין דובשא מעישבי טורא תנן התם [נ]כל הנצוק טהור חוץ מדבש זיפים והצפיחים מאי זיפים אמר רבי יוחנן דבש שמזייפין בו וריש לקיש אמר על שם מקומו כדכתיב [8]זיף וטלם ובעלות כיוצא בדבר אתה אומר [9]בבא הזיפים ויאמרו לשאול הלא דוד וגו' מאי זיפים אמר רבי יוחנן בני אדם המזייפין דבריהם ורבי אלעזר אומר על שם מקומן כדכתיב זיף וטלם ובעלות: ופסקו אנשי אמנה: אמר רבי יצחק אלו בני אדם שהן מאמינין בהקב"ה דתניא רבי אליעזר הגדול אומר כל מי שיש לו פת בסלו ואומר מה אוכל למחר אינו אלא מקטני אמנה [ע]והיינו דאמר ר' אלעזר מאי דכתיב [10]כי מי בז ליום קטנות מי גרם לצדיקים שיתבזבזו שולחנן לעתיד לבא קטנות שהיה בהן שלא האמינו בהקב"ה רבא אמר אלו קטני בני רשעי ישראל שמבזבזין

הרחיבה שאול נפשה. לאחר שהביאו חמש פורעניות הללו לעולם סופן נופלין בגיהנם: **וזימנין סליק.** פעמים (ב) עולים בידם שנענים ופעמים שלא עלה בידם שהרי כשברח דוד מפני אבשלום יצא מירושלים שאל לצדוק באורים ותומים ועלתה לו שהשיבוהו ושאל אביתר ולא עלתה לו שנאמר ויעל אביתר שנסתלק מן הכהונה מפני שלא נענה באורים ותומים והכי תניא בסדר עולם גבי ארון וכברתו מפני אבשלום יצא עמו עד שעלה במעלה הזיתים ושאל באורים ותומים ונסתלק אביתר מן הכהונה גדולה נכנס לצדוק תחתיו כדכתיב (שמואל ב טו) ויאמר המלך לצדוק השב את הארון וגו': **בימי זכריהו.** והוא בנו של יהוידע(ג) שהיה בימי יואש: **ערי מגרש.** ערי לוים שהטעינן הכתוב מגרשות: **עד עמוד כהן וגו'.** אלמא הוו אורים בבית שני: **אמור לו.** לא שהיו אורים ותומים אלא כאדם שאומר לחבירו כו'. אלמא כל ימי המקדש ראשון הוו: **דתניא.** חגי זכריה ומלאכי נקראו אחרונים: **שמעון וישמעאל.** רבן שמעון שהיה נשיא ורבי ישמעאל בן אלישע (ג) כהן גדול שהרגתם מלכות יון: **לחרבא.** שעתידין ליהרג בחרב: **לקטלא.** לשאר מיתות כגון רבי עקיבא שסרקו בשרו במסריקות פיפיות של ברזל כדאמר בברכות (דף סא:) * ור' חנניה בן תרדיון שנשרף ורבי יהודה בן בבא בלונביאות של ברזל כדאמר בסנהדרין (דף יד.): **שאין מספידין על הרוגי מלכות.** מאימת המלך לפיכך מיחו בידם: **דברים ככתבן.** כמשמען אבן שלמה מסע כמה שהסיעה מן ההר ולא סיתתוה שוב בכלי ברזל: **והלא כבר נאמר מגוררות במגירה וגו': שמיר למאי אתא.** דאמרי' במס' גיטין (דף סח.) שהביאו שמיר ע"י אשמדאי מלכא דשדי: **אבנים הללו.** שבאפוד וחשן: **פתוחי חותם.** חקק משמע: **במלואותם.** שיהיו שלמות שלא יחסרו מהם כלום: **ומראה להם שמיר.** על פני הדיו (פ)כחרין האות: **איטני של אבר.** גוכתא מש"א בלע"ז: **שירא פרנדא.** מין משי הוא: **סלת לפה על גבי נפה.** מרוב שומנה מדבקת בדופני נפה ודומים לעיסה היא שנילושה ביין כו'. נופת דבק הנפה צופים שצפה: **שתי ככרות הנדבקות כו'.** שהיתה ברכה מצויה בעיסה וכשמדבקין ככרות בדופני התנור אחת בדופן זה ואחת בדופן זה שכנגדו והן תפוחות אנפליי"ר בלע"ז עד שמגעת פני זו לזו כלוף(צ) זה שגדל ומתפשט והולך ותולה באויר כן אלו צפות ותפוחות באויר: **מן הצופים.** ההרים הגבוהים שמשם צופה למרחוק: **מאי משמע.** מהיכא ילפת שדבש בא מן ההרים: **כדמתרגם רב יוסף.** כאשר תעשינה הדבורים(ס): **כל הנצוק.** המערה מכלי טהור לכלי טמא אין הקילוח מצרפן להיות חיבור לטמא את מה שבתוך הכלי שהוא מערה ממנו: **חוץ מדבש זיפין.** שהוא עב מאד והרי הוא כמחובר שכשהקילוח פוסק הוא הולך מלמטה למעלה והכי אמרינן (ע) במדות: **הצפחת.** ברסק"א בלע"ז שהן עבות (ד) ונכנסת השעוה עם הדבש: **שמזייפין בו.** מתוך שהוא טוב ועב מערבין בו מים ויין ואין נכרות בו: **שמזייפין.** שקרים והולכי רכיל: **שמאמינים בהקדוש ברוך הוא.** לוותר ממונם לעניי הדור מצוה ולצדקה ולהוצאת שבתות וימים טובים: **שיתבזו שולחנם לעתיד לבא.** שאין מקבלין שכר שלם. והכי משמע כי מי בז ליום הבא את הצדיקים: **קטנות.** קטנות אמנה: **קטני רשעי בני ישראל.** שמתו כשהן קטנים: שמבזבזין

מסורת הש"ס

א) [נ"ל שמואל ודוד כ"א בע"ין], ב) [יומא עג: ע"ש ול"ע], ג) סנהדרין יא. יומא ט: [תוספתא פי"ג], ד) [תוספתא פט"ו], ה) [תוספתא פט"ו ע"ש], ו) [גיר' הערוך בערך פי' מן ושמא כצנא ערך טן ו'], ז) [עי' תוס' שבת כ: ד"ה אבן ותוס' ב"מ כט: ד"ה בכוכית וחולין פד: ד"ה כוונתא], ח) [נ"ל הצופים וכ"מ בפרש"י וכ"ה בתי"ט], ט) פ"ה רב יוסף, י) מכשירין פ"ה מ"ט נזיר נ., כ) [נ"ל שנאמר למען אנסנו הילך בתורתי כך איתא בילקוט רמז רנ"ח], ל) [פי' יעב"ץ], מ) [ברש"י שבע"י כתיב], נ) [בסוף רפ"ש], ס) דברים א, ע) [נ"ל במכשירין פ"ה מ"ט].

הגהות הב"ח

(א) גמ' לדרוש אלהים בימי זכריהו המבין בראות האלהים כצ"ל ותיבת כל נמחק: (ב) רש"י ד"ה זימנין סליק פעמים עולה בידם: (ג) ד"ה שמעון וכו' בן אלישע שהיה כ"ג: (ד) ד"ה הצפחת וכו' עבות ונכנסת השעוה:

גליון הש"ס

גמ' באבני מקדש. עי' במסכת תמיד פ"ל ובדברי המפרש שם ד"ה אמר אביי למתקן ומייתי מעיקרא: שם משחרב מקדש ראשון וכו'. עי' שבת כ ע"ב תד"ה אבן חולין פד ע"ב ד"ה כוונתא: רש"י ד"ה (ד"ה) לקטלא ור"ח בן תרדיון וכו'. כדאיתא בע"ז דף יח ע"א:

לעזי רש"י

משו"א [יש"א]. תיבה קטנה.
אנפליי"ר [אינפליי"ר]. להתנפח.
ברשק"א [ברישק"א]. חלת-דבש.

מוסף רש"י

שהרי שאל צדוק. כשהיה דוד בורח מפני אבשלום (יומא עג.). ויעל אביתר. ותניא בסדר עולם ושאל באורים ותומים ולא עלתה לו ונסתלק מן הכהונה שנאמר ויעל אביתר (שם). כל הניצוק טהור. כל משקין שמריקין מכלי אל כלי, אע"פ שטמא התחתון וקילוח יורד מטפה לטפה, לא נעשה חיבור כדי לטמא העליון, חוץ מדבש זיפים. מאותו דבש שהוא עבה ויכולין לזייפו לערב בו משקין אחרים, והצפיחים. כמו כצפיחית בדבש, ברישקרי"ש בלע"ז, והואיל והן עבין נעשה התחתון כמו מחובר לעליון, שהקילוח היורד למטה למשקין שמתחת נעשה כולו טמא ואפילו העליון, אבל דבש שלנו שאינו עב הואיל וצלול הוא ניצוק שבו טהור ככל המשקין (נזיר נ.).